Europaparlamentet
2024-2029

Fiskeriutskottet

2024/2127(INI)

17.10.2025

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om den fleråriga planen för Östersjön och vägen framåt
(2024/2127(INI))

Fiskeriutskottet

Föredragande: Isabella Lövin

INNEHÅLL

Sida

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION 3

MOTIVERING 10

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om den fleråriga planen för Östersjön och vägen framåt
(2024/2127(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken, om ändring av rådets förordningar (EG) nr 1954/2003 och (EG) nr 1224/2009 och om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 2371/2002 och (EG) nr 639/2004 och rådets beslut 2004/585/EG[1] (*GFP-förordningen*),

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1139 av den 6 juli 2016 om upprättande av en flerårig plan för bestånden av torsk, sill/strömming och skarpsill i Östersjön och det fiske som nyttjar dessa bestånd, om ändring av rådets förordning (EG) nr 2187/2005 och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1098/2007[2] (*förordningen om en flerårig plan för Östersjön*),

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG av den 17 juni 2008 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område (*havsmiljödirektivet*)[3],

– med beaktande av rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter[4],

– med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 2115/77 av den 27 september 1977 om förbud mot riktat fiske och landning av sill för andra industrier än livsmedelsindustrin[5],

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar[6],

– med beaktande av EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030, i kommissionens meddelande av den 20 maj 2020 *EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 – Ge naturen större plats i våra liv* (COM(2020)0380),

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 5 juni 2025 *Den europeiska världshavspakten* (COM(2025)0281),

– med beaktande av konventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö från 1992 (Helsingforskonventionen), som trädde i kraft den 17 januari 2000, och kommissionen för skydd av Östersjöns marina miljö, även kallad Helsingforskommissionen (Helcom),

[1] EUT L 354, 28.12.2013, s. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1380/oj.
[2] EUT L 191, 15.7.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1139/oj.
[3] EUT L 164, 25.6.2008, s. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/56/oj.
[4] EUT L 206, 22.7.1992, s. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj.
[5] EUT L 247, 28.9.1977, s. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1977/2115/oj.
[6] EUT L 20, 26.1.2010, s. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj.

– med beaktande av bakgrundsanalysen *The multiannual plan for the Baltic Sea – A change in management needed* (Den fleråriga planen för Östersjön – förvaltningen behöver förändras) som begärts av parlamentets fiskeriutskott och offentliggjordes av parlamentets generaldirektorat för sammanhållning, jordbruk och socialpolitik i augusti 2025[7],

– med beaktande av studien från september 2025 från Europaparlamentets utredningstjänst *Evaluation of the Baltic Sea Multiannual Plan Regulation – European Implementation Assessment* (Utvärdering av förordningen om en flerårig plan för Östersjön – bedömning av genomförandet på EU-nivå),

– med beaktande av Europeiska miljöbyråns rapport av den 29 september 2025 *Europe's environment and climate: knowledge for resilience, prosperity and sustainability* (Europas miljö och klimat: kunskap för resiliens, välstånd och hållbarhet),

– med beaktande av Helcoms rapport av den 31 oktober 2023 *State of the Baltic Sea 2023 – Third HELCOM holistic assessment 2016-2021* (Tillståndet i Östersjön 2023 – Helcoms tredje helhetsbedömning 2016–2021),

– med beaktande av Internationella havsforskningsrådets (Ices) rapport av den 26 november 2024, *Baltic Sea ecoregion – Ecosystem Overview* (ekosystemöversikt om Östersjöns ekoregion), Ices Advice 2024, avsnitt 7.1,

– med beaktande av Ices rapport från 2022 *Workshop on ICES reference points (WKREF1)* (Workshop om Ices referenspunkter 1), Ices Scientific Reports, 4:2. s. 70,

– med beaktande av Ices rapport från 2022 *Workshop on ICES reference points (WKREF2)* (Workshop om Ices referenspunkter 2), Ices Scientific Reports, 4:68. s. 96,

– med beaktande av Ices rapport från 2023 *Workshop on guidelines and methods for the design and evaluation of rebuilding plans for category 1-2 stocks (WKREBUILD2)* (Workshop om riktlinjer och metoder för utformningen och utvärderingen av återuppbyggnadsplaner för bestånd i kategori 1–2), Ices Scientific Reports, 5:112. s. 79,

– med beaktande av rapporten från kommissionens gemensamma forskningscentrum från november 2024 *Scientific Technical and Economic Committee for Fisheries (STECF) – The 2024 Annual Economic Report on the EU Fishing Fleet (STECF-24-03 & STECF-24-07)* (Vetenskapliga, tekniska och ekonomiska kommittén för fiskerinäringen (STECF) – 2024 års ekonomiska rapport om EU:s fiskeflotta),

– med beaktande av rapporten från september 2019 från den mellanstatliga panelen för klimatförändringar *Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate* (Särskild rapport om havet och kryosfären i ett förändrat klimat),

– med beaktande av den nionde utgåvan av Copernicus havsmiljöövervakningstjänsts rapport om tillståndet i haven från september 2025,

[7] Bakgrundsanalys, *The multiannual plan for the Baltic Sea – A change in management needed*, Europaparlamentet, generaldirektoratet för sammanhållning, jordbruk och socialpolitik, utredningsavdelningen för regional utveckling, jordbruk och fiske, augusti 2025.

– med beaktande av rapporten av den 24 september 2025 från Potsdaminstitutet för klimatforskning *Planetary Health Check 2025: A Scientific Assessment of the State of the Planet* (Hälsokontroll av planeten: en vetenskaplig bedömning av planetens tillstånd,

– med beaktande av det gemensamma uttalandet av den 18 september 2025 från kommissionens generaldirektorat för havsfrågor och fiske och Ices *Adaptive science and coordinated governance for cross-sector action towards Baltic Sea recovery* (Adaptiv vetenskap och samordnad förvaltning för sektorsövergripande åtgärder för Östersjöns återhämtning),

– med beaktande av fiskeriutskottets arbetsdokument av den 28 april 2025 om genomförandet av förordning (EU) 2016/1139 (*en flerårig plan för Östersjön*),

– med beaktande av artikel 55 i arbetsordningen,

– med beaktande av betänkandet från fiskeriutskottet (A10-0000/2025), och av följande skäl:

A. EU:s fleråriga plan för fisket i Östersjön (*förordningen om en flerårig plan för Östersjön*) har inte uppnått sina mål och inte lett till att populationerna av fångade arter återställts och bevarats över nivåer som kan ge maximal hållbar avkastning eller till att ekosystemansatsen i fiskeriförvaltningen genomförts, vilket har fått många katastrofala socioekonomiska konsekvenser för fiskerisektorn.

B. Torskbestånden i Östersjön har kollapsat och har inte återhämtat sig, trots att riktat fiske har varit förbjudet sedan 2019.

C. Det småskaliga kustfisket står för 92 % av fartygen i Östersjön men endast 7 % av den totala landade vikten. Det står dock för 22 % av landningsvärdet, vilket visar att förädlingsvärdet är högre i detta flottsegment.

D. Bruttoförädlingsvärdet för småskaliga fiskare har, enligt bedömningar från kommissionens vetenskapliga, tekniska och ekonomiska kommitté för fiskerinäringen, minskat drastiskt sedan förordningen om en flerårig plan för Östersjön började gälla, vilket innebär att livsmedelstryggheten hotas och att EU:s importberoende ökar.

E. Östersjön utsätts för flera påfrestningar till följd av mänsklig påverkan och långvarig försämring och är särskilt sårbar på grund av sitt grunda havsområde med genetiskt unika arter som har utvecklats för att leva i bräckt vatten med naturligt låga salt- och syrehalter.

F. Påfrestningar i tidigare led, till exempel näringsbelastning och förorenande etablerade kemikalier som kvicksilver och polyklorerad bifenyl, har förvisso minskat med tiden, men fisket har fortsatt vara en stark stressfaktor för viktiga fiskbestånd.

G. Effekterna av havsvattnets uppvärmning till följd av de globala klimatförändringarna sker särskilt snabbt i Östersjön och förväntas få ytterligare långtgående och mestadels ovissa konsekvenser, inbegripet osäkerhet om fiskbeståndens framtida reproduktionsförmåga.

H. Medlemsstaterna fortsätter att besluta om farligt höga kvoter för fiskbestånd som ligger på eller nära rekordlåga biomassenivåer, utan att bry sig om de nivåer som krävs enligt förordningen om en flerårig plan för Östersjön och ramdirektivet om en marin strategi (*havsmiljödirektivet*), som också föreskriver balanserade näringsvävar och bestånd med en sund storleks- och åldersfördelning.

I. Industriellt fiske efter fiskmjöl och fiskolja blev tillåtet i Östersjöområdet 1995, och sedan dess har fisket omvandlats genom individuella system med överlåtbara kvoter för att rymma färre och större fartyg som dominerar landningarna av sill och strömming. I Sverige och Finland används i dag endast 10 % respektive 17 % av fångsterna för direkt konsumtion.

J. Bedömningar av och vetenskaplig rådgivning om enskilda arter har under rådande miljöförhållanden resulterat i en strukturell överskattning av beståndens reproduktionsförmåga och totala storlek.

K. Rådgivningen från Ices belyser inte i tillräcklig utsträckning riskövervägande och bör förbättras för att bättre återspegla kvaliteten på bedömningarna och de relevanta frågeställningarna.

L. Ices uppgav i ett gemensamt uttalande med kommissionens generaldirektorat för havsfrågor och fiske från september 2025 att traditionell enhetlig förvaltning av enskilda arter i Östersjön inte längre är tillräcklig för att ta itu med de komplexa förhållanden som konstaterats.

M. USA, Kanada, Nya Zeeland och Australien tillämpar en försiktigare strategi för fastställande av kvoter än EU och har tydliga buffertar för osäkerhet och återuppbyggnadsplaner som utlöses automatiskt när gränsvärdena överskrids.

N. Beslut om total tillåten fångstmängd (TAC), tekniska regler och korrigerande åtgärder har inte följt kravet i artikel 5 i förordningen om en flerårig plan för Östersjön att vidta åtgärder för att ”se till att det berörda beståndet snabbt återgår till en nivå över den nivå som kan ge MSY”.

O. Syftet med förordningen om en flerårig plan för Östersjön var att skapa en flexibel ram som skulle anpassas enligt en regionaliserad strategi, men dessa förändringar har inte varit helt framgångsrika.

P. I flera av de EU-förordningar som förordningen om en flerårig plan för Östersjön hänvisar till fastställs hur man ska undvika risker och bedöma friska bestånd och ekosystemkomponenter, men dessa har inte följts i tillräcklig utsträckning i förvaltningsbesluten.

Q. I EU:s beslutssystem för TAC:er görs för närvarande åtskillnad mellan förvaltning av målarter och skyddsbehoven för andra arter, trots att de ingår i ett och samma ekosystem och har samma behov för att uppnå ett hälsosamt tillstånd.

R. Predation från inhemska arter är en naturlig del av Östersjöns ekosystem. Vetenskapliga belägg visar att dess inverkan på fiskbestånden är lokal, kontextspecifik och har begränsade övergripande effekter.

S. Förberedande diskussioner om TAC-beslut förs i forumet för fiske i Östersjön (Baltfish), en grupp som saknar transparens jämfört med andra förberedande organ och arbetsgrupper i EU.

Brådskande insatser

1. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och rådet att använda alla tillgängliga rättsliga verktyg för att stoppa varje ytterligare försämring som skulle kunna leda till en total kollaps av fiskbestånden i Östersjön, bland annat genom att använda delegerade akter, gemensamma rekommendationer och artiklarna 5 och 8 i förordningen om en flerårig plan för Östersjön, bestämmelserna i artikel 12 i GFP-förordningen och medlemsstaternas initiativ genom artiklarna 8, 11, 13, 17 och 20 i GFP-förordningen, antingen ensidigt eller genom regionalisering enligt förordningens artikel 18.

2. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionen att stoppa den nuvarande strategin för fortsatt fiske i Östersjön och i stället gå över till en återhämtnings- och återuppbyggnadsfas.

3. Europaparlamentet efterlyser ett skyndsamt genomförande av säkerhetsbuffertar som svar på den senaste tidens upprepade och strukturella överskattning av storleken på och produktiviteten för de flesta av fiskbestånden i Östersjön som har lett till flera års oupptäckt överfiske. Parlamentet uppmanar eftertryckligen rådet att fastställa TAC:er på minst 50 % under F_{MSY} för alla bestånd som ligger under de utlösande nivåer som anges i förordningen om en flerårig plan för Östersjön.

4. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna och kommissionen att överväga att vidta nödåtgärder i enlighet med artiklarna 12 och 13 i GFP-förordningen och att snabbt förbereda åtgärder genom att analysera kostnaderna och fördelarna med att stänga merparten av fisket, med beaktande av förlorade intäkter, försörjningsmöjligheter, livsmedelstrygghet och framtida kostnader för uteblivna åtgärder.

5. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att ta fram en förteckning över ytterligare korrigerande åtgärder, i enlighet med artikel 5 i förordningen om en flerårig plan för Östersjön, som kan tillämpas på grundval av bestämmelser i befintlig lagstiftning för att uppnå en återhämtning av de bestånd i Östersjön som för närvarande ligger på kritiska nivåer.

6. Europaparlamentet betonar att sådana korrigerande åtgärder måste inbegripa inrättande av återhämtningsområden för fiskbestånden och stängningar av områden där fiskbestånden samlas över vintern och före lek samt lek- och uppväxtområden, i linje med bestämmelserna i förordningen om restaurering av natur.

7. Europaparlamentet påminner kommissionen om att livsmedelsfisket måste skyddas med begränsade landningar, för att göra det möjligt att bedriva sådant fiske under återuppbyggnadsfaser och därigenom stödja en rättvis omställning till en koldioxidsnål fiskeflotta som bedriver skonsamt fiske.

Ändringar av den vetenskapliga rådgivningen

8. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionen att omedelbart be Ices att ta fram en ekosystembaserad rådgivning för flera arter, vilka beaktar miljöförändringar,

med ekosystembaserade referenspunkter och ekosystemjusterad fiskedödlighet, samt kompletterande indikatorer för att anpassa förordningen om en flerårig plan för Östersjön till kraven i havsmiljödirektivet, till exempel för att inkludera indikatorer för stora fiskar.

9. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att be Ices att inkludera säkerhetsbuffertar i den vetenskapliga rådgivningen och att helt sluta använda intervall över MSY, samt att ge råd om fastställande av ”ekosystemtak” som begränsar den totala biomassa som kan avlägsnas från ett ekosystem.

10. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att kräva att alla beståndsbedömningar görs utifrån B_{MSY}-referenspunkterna för biomassa, så som återspeglas i målen i förordningen om en flerårig plan för Östersjön och GFP-förordningen.

11. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att begära vetenskaplig rådgivning som tydligt belyser riskerna med det nuvarande miljötillståndet och den ökade osäkerheten till följd av klimatförändringarna.

12. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att begära en översyn av de nuvarande fångstbestämmelserna och är samtidigt medvetet om att detta är en intern Ices-process såtillvida att den är beroende av nya rättsliga regler eller en ny tolkning av befintliga regler.

13. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att be Ices utarbeta en vägledning för medlemsstaterna och kommissionen om hur vetenskaplig rådgivning ska tolkas så att den överensstämmer med ekosystem- och försiktighetsansatsen, samtidigt som Östersjöns motståndskraft återuppbyggs.

14. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att överväga att ta fram tydliga och transparenta regler för fastställande av TAC, i nära överensstämmelse med målen i förordningen om en flerårig plan för Östersjön och i enlighet med en ny ekosystembaserad rådgivning för flera arter. Parlamentet uppmanar rådet att offentliggöra årliga rapporter som förklarar och motiverar TAC-beslut och andra åtgärder, för att ge allmänheten insyn i förfarandet för fastställande av TAC och i Baltfish-diskussioner och göra medlemsstaterna ansvariga för sina beslut.

15. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna och kommissionen att basera alla strategier för naturlig predation på vetenskap och att prioritera förebyggande, icke-dödliga och lokalt riktade åtgärder samt att säkerställa lämplig övervakning, tillräcklig finansiering och lämpligt samarbete mellan berörda parter för att genomföra effektiva begränsningsmetoder.

Ändringar av lagstiftningen

16. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionen att inleda en översyn av förordningen om en flerårig plan för Östersjön och införa referenspunkter för ekosystem där man fastställer ett ”säkert manöverutrymme” som integrerar produktivitet, trofiska relationer, biologisk mångfald, påverkan på livsmiljöer och miljökapacitet och tillhandahåller skyddsåtgärder för att begränsa alltför optimistisk rådgivning om enskilda bestånd. Parlamentet betonar att översynen bör omfatta mekanismer för miljöinsatser som utlöser förvaltningsåtgärder där man kräver ett minskat fisketryck för

alla bestånd, så att hela näringsväven skyddas om referenspunkterna för ekosystem signalerar att ekosystemens totala produktivitet minskar.

17. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att inrätta en förvaltningsgrupp för Östersjöns ekosystem som består av bland annat experter från Helcom och Ices, och att inrätta en permanent rådgivningsplattform för berörda parter som främst består av lokala aktörer i kustsamhällen, såsom yrkesfiskare, fritidsfiskare, aktörer inom turistnäringen, icke-statliga organisationer och lokala myndigheter, för att bidra med underlag till TAC-beslut och andra åtgärder.

18. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att förtydliga och fastställa regler för godtagbara risknivåer och tidsramar för åtaganden om att återuppbygga bestånd, återställa naturen och upprätthålla sunda ekosystem.

19. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och rådet att överväga rättsligt bindande regler för åtgärder som ska vidtas automatiskt när bestånden understiger de utlösande värden som fastställts i enlighet med försiktighetsansatsen, så att EU anpassar sig till bättre förvaltade regioner såsom Australien, Nya Zeeland, Kanada och USA.

20. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och rådet att återinföra det förbud mot fiske för andra ändamål än livsmedelsändamål som gällde fram till 1995, då undantag ursprungligen endast var tillåtna ”förutsatt att sådant fiske inte medför risker för oåterkallelig ekologisk skada”.

21. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och rådet att föreslå ett moratorium för industriell trålning samt att stoppa all bottentrålning i kustområden och områden med grunt vatten och i alla typer av marina skyddsområden till dess att sådana rättsliga regler och kriterier har utarbetats.

°

° °

22. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen.

MOTIVERING

Östersjön befinner sig i kris och akuta förändringar krävs av vårt sätt att behandla detta havsområde. På kort sikt spelar det ingen roll om det finns tillräckliga regler eller inte, för Östersjön kan inte vänta på uppdaterade eller nya regler. Vid Östersjökonferensen i Stockholm i september 2025 sammanfattade Helcoms verkställande sekreterare situationen på följande sätt:

”Om vårt hav vore en människa skulle hennes tillstånd vara kritiskt. Hon skulle ha chans att överleva, men det skulle inte finnas några garantier. Hon skulle vara i behov av intensivvård, med omedelbara och konstanta insatser från kompetenta och kunniga läkare, som enbart skulle lyckas om man satte in de bästa och modernaste behandlingsmetoderna i rätt tid.”

Detta betänkande innehåller en uppmaning till handling här och nu samt förslag på viktiga förändringar på längre sikt. Att patienten, dvs. Östersjön, behöver akut behandling är dock inget som behöver diskuteras eller debatteras, utan det handlar om att agera här och nu med de medel vi redan har.

Detta förslag är inte heller en uppmaning till gradvisa justeringar. Det är en uppmaning till nödvändiga och brådskande korrigeringar av systemfel i lagstiftningen. Om dessa förändringar genomförs kommer vi att få en hållbar väg mot ekologisk återhämtning, ökade inkomster för kustfiskare, förbättrad livsmedelstrygghet och efterlevnad av EU-lagstiftningen.

De åtgärder som läggs fram i detta förslag bör ses som tre separata delar med olika tidsfrister:

1. Omedelbara åtgärder som kan vidtas inom nuvarande ramar.

2. Åtgärder som är nödvändiga för att ta fram lämplig vetenskaplig rådgivning och lämpliga referenspunkter för ekosystem.

3. Förslag till en ny strategi för förvaltningen av Östersjön som kommer att kräva rättsliga ändringar av den fleråriga planen.

Återställande av ekosystemet med brådskande åtgärder

Det är uppenbart att Östersjöns ekosystem behöver återställas, och att fortsätta som vi gör nu är inte acceptabelt. Fiske som till stor del bedrivs för att producera fiskmjöl till lax- och minkodlingar är inte ett tillräckligt skäl för att äventyra ekosystemtjänsterna i ett sunt Östersjön i framtiden. Det en gång i tiden rika beståndet av Östersjötorsk har tragiskt nog kollapsat, och de kommersiella fiskbeståndens biomassa ligger i dag på historiskt låga nivåer, på en bråkdel av vad Östersjön skulle kunna producera i ett ofiskat tillstånd. Detta hav behöver återhämta sig med hjälp av mål som tydligt anger vad som utgör säkra nivåer av fisk och deras storleks- och åldersfördelning och som tar full hänsyn till andra väl kända ekosystemaspekter. Biomanipulering på havsområdesskala måste upphöra. I stället bör Östersjön göras om till ett pilotområde för en ny holistisk ekosystemförvaltning där man prioriterar skonsamt fiske för mänsklig konsumtion och nya vetenskapliga strategier.

Att fastställa mål för biomassa som ligger långt över de nuvarande målen är det snabbaste sättet att skapa en säkerhetsmarginal för förändringar i fråga om eutrofiering, föroreningar och stigande vattentemperaturer och deras betydelse för osäkerheten när det gäller fiskbeståndens

utveckling. Detta kan och måste göras i dag med hjälp av alla befintliga verktyg och gällande regler. De nuvarande TAC-nivåerna kommer sannolikt att behöva sänkas i flera år framöver, men så småningom kommer ett återuppbyggt och mer motståndskraftigt ekosystem att ge enorma fördelar för kustfiskesamhällena och för våra medborgare.

Att stärka biomassan för kommersiella fiskbestånd i Östersjön är också avgörande för hela ekosystemets motståndskraft, som är särskilt viktig i ett snabbt föränderligt klimat. Havet är en stor kolsänka och binder nästan en tredjedel av alla koldioxidutsläpp som vi orsakar. Friska vilda fiskbestånd är centrala för att bevara havets kolbindningsförmåga och avgörande för att stabilisera hela näringsväven.

En stark fiskbiomassa skulle också trygga livsmedelsförsörjningen i tider av geopolitisk instabilitet. Det skulle också bidra till renare och klarare vatten, minska förekomsten av mikroalger och återställa kustekosystemens hälsa.

I ekonomiskt hänseende skulle starkare fiskbestånd också stabilisera fisket genom att säkerställa mer förutsägbara fångster över tid, vilket skulle minska yrkesfiskarnas och kustsamhällenas sårbarhet. Det skulle också innebära att mindre tid lades på fisket, vilket skulle minska användningen av bränslen och på så sätt också bana väg för en smidigare grön och rättvis omställning, bort från beroendet av fossila bränslen.

Nytt vetenskapligt stöd och ny vetenskaplig rådgivning i en föränderlig värld

Systemet för att utforma och utveckla vetenskaplig rådgivning måste göras om.
Ices tillhandahåller värdefulla beståndsbedömningar och påtalar osäkerheter, men tillämpar inte några säkerhetsbuffertar. Det ansvaret ligger hos ledare som upprepade gånger har valt att fatta riskabla beslut. Europeiska kommissionen måste därför kräva att Ices tillhandahåller tydligare sammanfattningar av risker, osäkerheter och viktiga frågor som är relevanta för varje rådgivning. Dessutom kan bedömningar av enskilda arter inte längre anses vara tillräckliga om man ser uppenbara effekter på hela ekosystemet. Rådgivningen måste utvecklas mot en verkligt ekosystembaserad strategi.

Denna förändring är inte frivillig. Fiskeriförvaltningen har alltför länge behandlat olika arter var för sig, utan hänsyn till deras roll i större ekosystem, trots att både havsmiljödirektivet och den gemensamma fiskeripolitiken (sedan 2013) fastställer en ekosystembaserad strategi. Fåglar, däggdjur och icke-målarter av fisk är beroende av samma resurser, och deras behov måste återspeglas i fastställandet av kvoter. Friska och diversifierade fiskbestånd är oumbärliga inte bara för den marina biologiska mångfalden utan också för livsmedelstryggheten vid klimatstress, både för människor och för arter som lever i Östersjön.

Ur ett vetenskapligt perspektiv skulle större och mer balanserade bestånd möjliggöra säkrare och noggrannare bedömningar av både ekosystemens behov och biomassenivåerna. Då skulle man komma bort från den nuvarande cykeln där man fastställer kvoter som håller bestånden på en nivå som ligger nära tröskelvärdet för beståndskollaps. Genom att minska komplexiteten i blandfisket, där de svagaste bestånden drar ner kvoterna och begränsar sektorn, skulle en sundare biomassa också säkra en framtid för småskaliga kustfiskare som i dag inte ens kan fånga sina tilldelade kvoter. Slutligen skulle starkare bestånd minska konflikterna med naturliga fiender, eftersom konkurrensen om knappa resurser skulle minska.

Det fragmenterade rättsliga havslandskapet

En central fråga är den rättsliga tvetydigheten kring den fleråriga planen och dess förhållande till havsmiljödirektivet, den gemensamma fiskeripolitiken och nationella skyldigheter. Den fleråriga planen är direkt kopplad till havsmiljödirektivet, som ålägger fisket att förhindra förstörelse av ekosystem och att skydda den biologiska mångfalden, näringsvävar och fiskbeståndens struktur och ålders- och storleksfördelning. Men i praktiken behandlas dessa krav mer som ambitioner än som bindande krav. Därför krävs ett klargörande av hierarkin och samspelet mellan den fleråriga planen, havsmiljödirektivet, den gemensamma fiskeripolitiken och nationella åtgärder för att säkerställa samstämmighet i lagstiftningen och verkställbara resultat snarare än skönsmässiga mål.

Trots att avsikterna har varit goda har man inte lyckats uppnå ett hållbart fiske med den fleråriga förvaltningsplanen för Östersjön. Med undantag för sill/strömming i Rigabukten, och till viss del beståndet av rödspätta, minskar de flesta kommersiella fiskbestånden, och en del av dem har redan kollapsat. Dessa uppgifter stöds av Ices vetenskapliga rådgivning, Helcoms helhetsutvärdering från 2023 och bakgrundsstudier som PECH-utskottet tagit del av. Problemet är inte olagligt fiske utan systematiskt överfiske inom ramen för politiskt överenskomna totala tillåtna fångstmängder (TAC:er). Trots att Europaparlamentet är medlagstiftare har det hittills avstått från att sända starka signaler om ogillande till rådet. I detta betänkande anförs skäl för att sådana signaler nu är nödvändiga. Den fleråriga planens huvudsakliga mål att bevara fångade arter över nivåer som kan ge maximal hållbar avkastning (MSY) har inte uppnåtts och fiskare står utan fångster och inkomster. I stället har man i de beslut som fattats systematiskt ignorerat försiktighetsprincipen, överskridit tröskelvärden såsom $B_{trigger}$ och äventyrat ekosystemens hälsa, vilket har undergrävt inte bara målartsbestånden utan även den marina miljön i stort.

Patienten Östersjöns öde ligger i våra händer. Hon har förlorat vissa vitala funktioner, till exempel när torskbestånden passerade den nivå där det krävs akut vård. Den inre blödningen måste stoppas och andningssystemet måste återställas. Patienten är inte i behov av fler långdragna diskussioner om vilka behandlingar som bör prövas eller vilka ytterligare undersökningar som ska göras. Experternas utlåtande är glasklart: Patienten behöver hjälp nu.